

Magyar tudományosság a világban Hírösszefoglaló – 2025. június-július

Díjak, kitüntetések

AZ ÉV EGYETEME 2025 MINISZTERI KÜLÖNDÍJAT KAPOTT TONK MÁRTON REKTOR – A 2025. május 29-ei budapesti ünnepségen kiderült, mely felsőoktatási intézmények nyerték el idén az Év egyeteme díjat, amelyre nyolc kategóriában lehetett pályázni. Az ünnepség keretében két miniszteri különdíjat is kiosztottak: **Hankó Balázs** kultúráért és innovációért felelős miniszter díjazta **Tonk Mártont**, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem rektorát <https://sapientia.ro/hu/>

70. SZÜLETÉSNAPOJA ALKALMÁBÓL POZSONY FERENC AKADÉMIKUSNAK a Kriza János Néprajzi Társaság – a Társaság alapítása és működtetése, illetve az erdélyi magyar néprajztudomány szervezése terén végzett több évtizedes munkássága elismeréseképpen – Vadrózsa-díjat adományozott <https://kjnt.ro/>

AZ OKTATÁSBAN ELÉRT KIEMELKEDŐ EREDMÉNYEIÉRT SZERB ÁLLAMI KITÜNTETÉST KAPOTT PINTÉR KREKIC VALÉRIA, a didaktika–módszertani tudományok doktora, a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar dékánja, az MTA köztestületének külső tagja. A díjátadó kapcsán prof. **dr. Branko Markoski**, a tartományi felsőoktatási és tudományos kutatási titkárság vezetője kiemelte: „Ez az elismerés a dékán asszony hosszú éveken át tartó odaadó munkájának, valamint a magyar nyelvű oktatásért végzett tevékenységének szól. Példája inspirációként szolgál a jövő pedagógusnemzedékei számára, és hozzájárul az oktatási rendszer fejlesztéséhez.” <https://magister.uns.ac.rs/>

LEGJOBB CIKK DÍJAT KAPOTT A SAPIENTIA EMTE CSÍKSZEREDAI KARÁNAK DOCENSE – dr. Mátyás László – az *Analytical Solution and Numerical Simulation of Heat Transfer in Cylindrical- and Spherical-Shaped Bodies* című tanulmány társszerzőjeként – a Computation folyóirat Legjobb Cikk Díját nyerte el. A cikket 242 tudományos munka közül választotta ki a folyóirat <https://csik.sapientia.ro/hu/>

Hírek, események

A BBTE HIVATALOSAN MEGNYITOTTA AZ ORVOS- ÉS EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KART – A kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) nemrég hivatalosan megnyitotta 23. karát, az Orvos- és Egészségtudományi Kart. A megnyitón jelen volt **dr. Daniel David** egyetemi tanár, pszichológus, oktatási és kutatási miniszter, az orvosi szakterület neves képviselői Kolozsvárról és Bukarestből, valamint a bukaresti Carol Davila Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem képviselői. A BBTE legújabb kara az egészségtudományok területén folytatott oktatás és kutatás hagyományát folytatja, az intézmény célja, hogy támogassa az orvostudományi tevékenységeket, semmiképp nem kíván versengeni az orvosi egyetemekkel <https://news.ubbcluj.ro/hu/>

MTA 200 – SZLOVÁKIAI MAGYAR AKADÉMIAI MOZAIK – SZLOVÁKIAI MAGYAR TUDÓSOK ÜNNEPELTÉK AZ MTA 200 ÉVES JUBILEUMÁT BUDAPESTEN

Nemrég a határon túli magyar tudományos intézetek és szervezetek ünnepelték a 200 éves Magyar Tudományos Akadémiát annak Széchenyi téri székházában. Az ünnepi program keretében bemutatkozott a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács, a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, a Pozsonyi Magyar Tanszék, a Fórum Kisebbségkutató Intézet és a komáromi Selye János Egyetem. Az összeállításban, amely a nyitrai egyetem napján készült, megszólal **Morvai Tünde**, a Határon Túli Magyarok Titkárságának osztályvezetője, **Mészáros András**, a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács elnöke, **Görözdí Judit**, a Szlovák Tudományos Akadémia Világirodalmi Intézetének főmunkatársa, **Vančo Ildikó**, a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács humán tudományokért felelős alelnöke, a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem professzora, **Szekeres László**, a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karának dékánja, valamint **Bauko János**, a nyitrai Magyar Nyelv és Irodalomtudományi Intézet vezetője <https://patria24.stvr.sk/>

FIATAL KUTATÓK TANÁCSKOZNAK HERTELENDYFALVÁN – Hertelendyfalván, a Tamási Áron Székely-Magyar Művelődési Egyesület kistermében mutatkozott be az Eötvös Loránd Tudományegyetem Márton Áron Szakkollégiuma. A rendezvényen fiatal kutatók tartanak előadásokat a vajdasági magyarság múltjáról, jelenéről és identitásformáló tényezőiről <https://www.vajma.info/>

NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA A SELYE JÁNOS EGYETEMEN – FÓKUSZBAN AZ ÜZLET, A MARKETING ÉS A TURIZMUS – Június 24–27. között a Selye János Egyetem adott otthont a MAG Scholar Konferenciának (Digitális határok a turizmusban: az üzlet, a marketing és az élmények átalakulása), amely a régió egyik legjelentősebb tudományos eseménye volt <https://ma7.sk/>

A SZLOVÁKIAI MAGYAR FIATALOK TÁRSADALMI HELYZETE AZ ELMÚLT ÉVEK KUTATÁSAINAK TÜKRÉBEN – A felvidéki Impulzus Társulás¹ Budapesten, az MTA Domus ‘Collegium Hungaricum’-ban szervezte meg a szlovákiai magyar ifjúság helyzetét bemutató konferenciáját az elmúlt évek kutatásai tükrében. Az előadók a készülő kötet tanulmányai alapján mutatták be kutatási eredményeiket. A rendezvényen összesen tizennégy előadás hangzott el különböző témákban. A történelmi előzmények mellett szó volt a szlovákiai magyar egyetemisták kulturális és nemzeti kötődéseiről, közéleti érdeklődéséről. Emellett az ifjúság gazdasági szerepvállalásáról is szót ejtettek, majd a felvidéki fiatalok aktuális kihívásait és jövőképét vitatták meg <https://www.impulzus.sk/>

¹ A 2018-ban megalakult Impulzus Társulás célja a Kárpát-medencében élő kutatók összefogása, valamint a kisebbségi (társadalomtudományos) témákra fókuszáló kutatóhálózat megújítása. Különös tekintettel foglalkozunk a szlovákiai magyar fiatal értelmiség megszervezésével. Elsődleges feladatuknak tartják az ifjúság beintegrálását a magyar tudományos életbe, amely a kisebbségi intézményi háttér hiányainak következtében komoly kihívást jelent az egyes régiókban. 2019-ben indították be a szlovákiai magyar ifjúságszociológiai műhelyprogramjukat, amelyek célja a szlovákiai magyar egyetemisták kutatás-módszertani képzése, ezáltal segítve tudományos érvényesülésüket Szlovákiában és a Kárpát-medence más – magyarok által lakott – térségeiben. A legtehetségesebb fiatalok számára pedig lehetőséget biztosítanak egy-egy kárpát-medencei magyarsággal foglalkozó tudományos projektbe való bekapcsolódásra

A 35 ÉVES ERDÉLYI MAGYAR MŰSZAKI TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG 18. SEREGSZEMLEJE KOLOZSVÁRON – Bolyai Farkas, Gábor Dénes, őslénytankutatás is szerepelt a programban – Az idén fennállásának 35. évfordulóját ünneplő Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) tudománytörténeti szakosztálya 18. alkalommal rendezte meg a tudomány és technika történetének szentelt konferenciáját. Ennek fő célja évenkénti rendszerességgel fórumot teremteni a tudomány és technikatörténettel foglalkozó Kárpát-medencei kutatók számára, valamint tudományos és technikai örökségünk bemutatása. Az esemény egyik főszervezője **dr. Kása Zoltán** volt, aki a konferencia végeztével felavatta a 250 éve született **Bolyai Farkasnak** szentelt emlékkiállítást is. A tudományos fórum egyik meghívottja **Selinger Sándor**, az EMT alapító tagja volt, aki aznap ünnepelte 80. születésnapját. Előadásából történeti visszatekintést kaphattunk az EMT kezdeti időszakára, de mai helyzetére és terveire is <https://www.kolozsvariradio.ro/>

AZ ACTA ACADEMIAE BEREKSASIENSIS, PHILOLOGICA SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA CSATLAKOZOTT AZ EASE NEMZETKÖZI HÁLÓZATÁHOZ – Az Európai Tudományos Szerkesztők Egyesülete (European Association of Science Editors – EASE) egy nemzetközi szakmai szervezet, amely a kiadói tevékenység és tudományos kommunikáció különböző területein tevékenykedő szakembereket fogja össze. Küldetése a tudományos publikációk szerkesztési színvonalának globális fejlesztése, a szerkesztők munkájának támogatása, szakmai fejlődésük elősegítése, valamint a nemzetközi együttműködés erősítése a szerkesztői közösségek között Európában. A szerkesztőbizottság részéről az alábbi személyek nyertek felvételt az EASE tagjai közé: **dr. habil. Beregszászi Anikó**, főszerkesztő; **dr. Bárány Erzsébet**, főszerkesztő-helyettes; **dr. Gazdag Vilmos**, felelős szerkesztő; **Váradi Krisztián**, felelős szerkesztő. Az EASE-tagság a szerkesztőbizottság magas szakmai felkészültségét tanúsítja, és új távlatokat nyit a nemzetközi tudományos kapcsolatok építése, a publikációk minőségének javítása, valamint a szerkesztői munka etikai normáinak érvényesítése terén <https://kmf.uz.ua/hu>

SZLÁV NYELVI TÁJKÉP – KONFERENCIA NÉMETORSZÁGBAN – Németország északkeleti részén, Greifswald városában szervezett nemzetközi tudományos konferenciát a helyi egyetem (<https://www.uni-greifswald.de/en/>) szlavisztikai tanszéke június 27–28-án *Slavic linguistic landscapes in times of global challenges* (Szláv nyelvi tájkép a globális kihívások idején) címmel. A konferencián – amelyen tíz ország (Németország, Lengyelország, Csehország, Örményország, Észak-Macedónia, Horvátország, Finnország, Magyarország, Kanada és Ukrajna) képviselői vettek részt – előadást tartottak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kutatói-oktatói is. **Csernicskó István**, a beregszászi főiskola rektora és **Hires-László Kornélia**, a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont igazgatója *Elements of the Regional Dialects of the Ukrainian Language in the Linguistic Landscape of Multilingual Transcarpathia* (Az ukrán nyelv regionális változatainak elemei a többnyelvű Kárpátalja nyelvi tájképében) címmel tartották meg szakmai beszámolójukat. A konferencián részt vett **Beregszászi Anikó**, a főiskola Filológia Tanszékének vezetője is. A Rákóczi-főiskola munkatársai összegezték, hogy a konferencia újfent igazolta, hogy a főiskolán folyó kutatások jól illeszkednek a nemzetközi kutatási irányzatokhoz, és az intézményükben folyamatban lévő tudományos projektek eredményei a külföldi kutatói társadalom érdeklődését is felkeltették <https://hodinkaintezet.uz.ua/hu/kezdolap/>

A SZLOVÁKIAI MAGYAR KÖZNYELV A TÉMÁJA A BAGOLY MONDJA ÚJ ADÁSÁNAK – **Simon Szabolcs** a Selye János Egyetem docense már évtizedek óta kutatja a dél-szlovákiai kétnyelvűséget és a kisebbségi nyelvhasználatot. A Bagoly mondja új adásában az utóbbi években végzett kérdőíves kutatásai tapasztalatairól beszélt, és közben olyan jelenségeket is érintett, mint az identitás és a nyelvhasználat összefüggése, vagy az, miért van több magyar anyanyelvű egyén Szlovákiában, mint magyar nemzetiségű. De szó volt arról is, miben különbözik a szlovákiai magyar köznyelv a magyarországi magyar nyelvtől és szóba kerültek a nyelvjárások is. <https://parameter.sk/>

Várható események, felhívások

„*HATÁROKON ÁTNYÚLÓ NYELVI AKADÁLYMENTESÍTÉS A KÖZÉLETBEN*” – NEMZETKÖZI INTERDISZCIPLINÁRIS KONFERENCIA – 2025. NOVEMBER 25–26., BEREGSZÁSZ – A rendezvény célja a nyelvi hozzáférhetőség, a kisebbségi nyelvek használata és a többnyelvűség közéleti szerepének vizsgálata. A történelmi változások és az államhatárok átalakítása következtében számos kisebbség él Európában a szomszédos országok területén. A nemzetállamok területén élő kisebbségek érvényesülése nagyban annak függvénye, hogy az adott ország területén milyen lehetőség kínálkozik a kisebbség vagy a szomszédos ország nyelvének használatára. Az Európai Unió létrejöttének egyik fontos mérföldköve volt a kisebbségi nyelvek védelme, és éppen ezért fogadták el Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartáját. A védelem annak megtagasztalása révén vált lényegessé, hogy a legtöbb esetben a nemzetközi konfliktusok egyik igen fontos kiváltó okaként jelentek meg az európai események sorában a nyelvi kérdések. Egy másik fontos aspektus, hogy a határok átjárhatóságával a gazdasági együttműködést kívánják ösztönözni, és a sikeres együttműködések előmozdítása legtöbb esetben a jó kommunikáció függvénye. Ebből a szempontból azt tapasztalhatjuk, hogy egy sikeres vállalkozás sokszor csak azért veszít klienseiből, mert csak egy (legtöbb esetben az állam) nyelvén teszi közzé az információkat. A globalizáció és a nemzetközi együttműködések korában a nyelvi akadálymentesítés kulcsfontosságú a közéletben való, mindenki számára egyenlő részvétel biztosításához. A konferencia célja, hogy: feltérképezze a nyelvi hozzáférhetőség gyakorlati kihívásait és lehetőségeit; megvizsgálja a kisebbségi nyelvek használatának lehetőségeit a közigazgatásban, tömegtájékoztatásban, egészségügyben és szolgáltató szektorban; bemutassa a már létező, működő többnyelvű gyakorlatokat; elősegítse a jó kommunikáción alapuló társadalmi és gazdasági együttműködések. <https://hodinkaintezet.uz.ua/hu/kezdolap/>

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET TERVEZETT RENDEZVÉNYEI A 16. KOLOZSVÁRI MAGYAR NAPOK KERETÉBEN – Az Erdélyi Múzeum-Egyesület idén is gazdag és változatos eseménysorozattal készül a 2025. augusztus 18–23. között megrendezendő 16. Kolozsvári Magyar Napokra. A rendezvények között szerepelnek műhelyek, könyvbemutatók, történelmi és tudományos előadások, valamint filmes vetítések, kiemelve a helyi közösség kulturális és tudományos életének gazdag palettáját. [...] Az EME Természettudományi Szakosztálya a 16. Kolozsvári Magyar Napok keretében előadásorozatot és kerekasztalbeszélgetést szervez „*Színezzék az életünkben*” címmel, augusztus 19-én, kedden 10:30-tól az EME székházában. A rendezvény meghívott előadói: **Gál Emese** és **Lovász Tamás**, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem oktatói és kutatói. [...] Az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya 17. alkalommal szervezi meg a Kolozsvár XX. századi ipartörténetének emlékei című ipartörténeti előadás-sorozatot a 16. Kolozsvári Magyar Napok keretén belül. <https://eme.ro/>

Portré

POPÉLY GYULA, AZ EGYSZEMÉLYES INTÉZMÉNY – Dr. Popély Gyula történészt, egyetemi tanárt, a Magyar Tudományos Akadémia doktorát aligha kell bemutatni, hiszen az elmúlt évtizedekben született fontos könyvei vitathatatlanul alapterveknek számítanak és megkerülhetetlenek. Ennek ellenére keveset tudunk róla, és nem azért, mert rejtőzködő ember lenne, aki kerüli a nyilvánosságot. Éppen ellenkezőleg, egész életében tevékenyen munkálkodott a köz javára, és a rendszerváltást követő első évtizedben egyik aktív szereplője volt a felvidéki magyar politikai életnek. <https://ma7.sk/>

AZ ERDÉLYI FIGYELŐ VENDÉGE VOLT BITAY ENIKŐ, AZ EME ELNÖKE – A Magyar Tudományos Akadémia fennállásának 200. évfordulója alkalmából május 12–17. között ünnepi programsorozatot szerveztek az Akadémia budapesti székházában. A rendezvény lehetőséget biztosított arra is, hogy az erdélyi tudományos munkát végző intézmények és szervezetek bemutassák tevékenységüket. Az eseményen az Erdélyi Múzeum-Egyesület is részt vett, programjairól, valamint az EME és az MTA közötti kapcsolat történetéről és jelenéről televíziós interjú készült **Bitay Enikővel**, az EME elnökével. A beszélgetésben szó esett az EME múltjáról, jelenéről, fiatal kutatók támogatásáról és a jövőbeli tervekről is. <https://www.eme.ro/>

KOSZTYÓ GYULA, TÖRTÉNÉSZ – A Kárpáti Igaz Szó Kulcslyuk rovatának vendége volt **Kosztó Gyula** történész, az MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltárának levéltárosa, az Erőszakkutató Intézet kutatója. [...] „...2004–2009 között a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola történelem–földrajz szakos diákja voltam. Tanárainra – **Csatáry Györgyre, Kobály Józsefre, Molnár Józsefre** – felnéztem. A levéltári kutatás alapjait is itt tanultam meg, és igazi motivációt kaptam arra, hogy folytassam a kutatást. [...] Szerintem a legnagyobb magabiztosságot a forrásismeret adja. Ha például több ezer oldal felhasználásával készítek el egy tanulmányt, akkor eléggé magabiztos vagyok a dolgomban...” <https://kiszo.net/>

POZSONY FERENC NÉPRAJZKUTATÓVAL, A BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM PROFESSZORÁVAL, az MTA külső tagjával készült a kolozsvári televízió Summa beszélgetéssorozatának új epizódja, amely megtekinthető a világhálón. Saját gyűjtéseiből múzeumot alapított. Kutatóintézetet hozott létre és vezetett. 16 egyéni kötet és többszáz tudományos cikk szerzője számos más kiadvány mellett. **Pozsony Ferenc** néprajzkutatót, a moldvai csángók és az erdélyi magyar szóránközségek társadalomnéprajzában szaktekintélyét ismerhetik meg a SUMMA újabb kiadásában <https://www.youtube.com/>

Kérjük szíves közreműködésüket abban, hogy a tájékoztató azon részei, amelyek a kutatóhely számára relevánsak, megküldésre kerüljenek annak vezetősége, illetve minden érdeklődő és érdekelt munkatárs részére. Együttműködésüket köszönjük!